

Krivična istraga – šta da se radi?

Šta vi u najmanju ruku morate da znate: Ovo uputstvo – treba da se skine sa interneta, odštapa i da se prosledi

Krađa u robnoj kući? Droge? Telesna povreda? Oštećenje stvari? Svetlosne petarde na fudbalskom stadionu? Ili primena nasilja nad službenim licima? Da li ste narušili kućni red i mir, učestvovali na nedozvoljenoj demonstraciji? Da li ste uhvaćeni da vozite auto u pijanom stanju?

Ako imate problema sa sudskim vlastima, onda ste usamljeni u sukobu sa veoma dobro organizovanim aparatom. Policija i javni tužilac mogu da Vas uhapse kao okrivljenog. Mogu Vam oduzeti imovinu; zaprete Vam novčanim kaznama i zatvorom, visokim troškovima, upisom u Kazneni registar i ostalim socijalnim sankcijama. Ukoliko ne posedujete švajcarski pasoš, pretili Vam i proterivanje iz zemlje.

Kriminalistička serija nedeljom uveče nema nikakve veze sa ovom stvarnošću: "dečiji trik", kao što je lažni alibi, retko može da prođe, pravda ne pobeđuje uvek i Vašem advokatu samo u retkim prilikama uspeva da nešto nemoguće učini mogućim. Krivični proces izgleda na prvi pogled jednostavniji nego na filmu – i tek na drugi pogled mnogo komplikovaniji. Za Vas je, kao okrivljenog lica, stoga poznavanje krivičnog procesa ne samo potrebno, nego je i nužno.

Ovo uputstvo objašnjava ukratko šta sve može da Vam se desi i na šta treba da se obrati pažnja. Više informacija možete naći u našoj knjizi "Krivična istraga – šta da se radi?". Jer jedno je jasno: Morate da znate Vaša prava kako biste mogli da ih realizujete.

Zašto je bolje, ako kažete: Neću dati izjavu

Ako policija sumnja u Vas, ona počinje da vodi istragu i pokreće krivični postupak. Takođe, svako privatno ili javno lice može da podnese protiv Vas krivičnu prijavu. Posle toga ćete dobiti poziv na saslušanje ili ćete biti uhapšeni – i odjednom se protiv Vas vodi krivični postupak.

U istražnom postupku u principu važi pretpostavka nevinosti; sve dok vam se ne dokaže krivica - vi ste nevini.

Zapamtite: Vi imate mnoga prava. Osnovno Vaše pravo je da odbijete da date izjavu. To može da bude od koristi, pošto sud mora da dokaže vašu krivicu, šta često nije nimalo jednostavno bez vaše izjave.

Dobro je da se zna! Odbijanje davanja izjave znači: ne dajete izjavu. To znači sledeće: nećete reći niti "da", niti "ne". Vi odgovarate na pitanja jedino i samo sa: "Ne dajem nikakvu izjavu." Ili: "Neću ništa da kažem." Ako samo kažete "da" ili "ne", ili samo "Ne znam više ništa", je naprotiv izjava sa konkretnim sadržajem koja kasnije može da se upotrebi protiv vas.

Nemojte da potcenite snagu koja vam je potrebna da odbijete da date izjavu. I nemojte da pogrešno procenite pritisak od strane vlasti; on se ne prepoznaje na prvi pogled, često policija i javni tužilac rade promišljeno, prijateljski i ljubazno – nimalo grubo.

Ako lažete, u normalnom slučaju to ne bi smelo da Vam donese neku štetu, jedino što biste time mogli, na primer, da okrivite da je neko nevino lice počinilo neko krivično delo. Ali pažnja: Poslovica "U laži su kratke noge" obistini se često, laži se otkriju u najvećem broju slučajeva.

Vaši iskazi su dokazni materijal, sud ih ocenjuje do detalja, Vi ne znate na početku istražnog procesa ništa o već postojećim dokazima kojima vlast raspolaže (naprimer DNA tragovima, video-kontrolama ili telefonskim kontrolama). Velika je opasnost da se na osnovu ovakvih dokaza otkriju protivurečni iskazi. Jednu konstrukciju baziranu na lažima je uostalom teško održati, skoro nemoguće. Veliki je rizik od protivurečnih laži. Sudski organi imaju iskustva i oni nisu glupi.

Nikad nije pogrešno da se kaže: Ja ne govorim ništa bez mog advokata

(Ovde, kao i dalje u tekstu se pod advokatom podrazumeva osoba muškog ili ženskog pola koja je advokat po profesiji.)

Ako dobijete sudski poziv treba da razjasnite kod nekog advokata da li Vam je za taj sudski proces potrebna odbrana i kako bi trebalo da se ponašate na sudu. U slučaju da ste uhapšen, najbolje je prvo i osnovno da prećutite iskaz. Budite istrajni i zahtevajte jednog advokata za početak. Po mogućstvu advokata u kojeg imate poverenja. Do početka procesa često naime dolazi do promena i zato je važno blagovremeno imati branioca.

Zapamtite: Vi imate pravo! Vi smete da prećutite iskaz! Vi smete, u slučaju da dođe do suđenja, da pustite da Vas brane. Vaš advokat brani Vaše interese

jednostrano, u sudski dozvoljenim granicama; u centru ste Vi lično i ono što je Vama važno. Vaša odbrana je nezavisna, samo Vama odgovorna, i ona podleže advokatskoj tajni; Vi možete imati neograničeno poverenje u Vašu odbranu.

Jedan polučasovni prvi razgovor sa advokatom u Advokatskom Kolektivu za pravna pitanja ([www. Anwaltskollektiv.ch](http://www.Anwaltskollektiv.ch)) u Cirihi košta 70 švajcarskih franaka (CHF). Na ovoj stranici Interneta (www.strafuntersuchung.ch) možete da nađete u vezi sa ovim jednu listu advokata za odbranu Advokatskog udruženja za pravna obaveštenja.

U skoro svim kantonima postoji jedna lokalna Pikett služba za krivičnu odbranu na sudu; te adrese možete da nađete u dodatku naše knjige "Krivični proces – šta da se radi?" ili na internetu. Tamo možete naći takođe adrese sudskih branilaca, sa kojima možete da uspostavite kontakt. O honoraru bi trebalo da se dogovorite sa braniocem prilikom Vašeg prvog susreta.

Zapamtite: U nekim slučajevima morali biste da prepustite nekoj advokatici/advokatu da Vas brani; kada ste duže vreme u istražnom zatvoru ili kad Vam preti velika kazna, ili duži stacionarni zatvor (dakle terapija u zatvorskoj ustanovi), ili proterivanje iz zemlje. Ili kad Vi sami ne možete da branite svoje interese. Kada u ovakvim slučajevima ne možete da platite advokata i /ili nekog koga ste ovlastili da radi za Vas, onda Vam se dodeljuje jedan službeni branilac (branilac po dužnosti); to znači, država plaća privremeno troškove za advokata. Važno je da se zna: branilac po dužnosti je takođe obavezan da brani samo i jedino Vaše interese.

Vi možete i u drugim slučajevima zahtevati službenog branioca, ako nemate dovoljno novaca za advokatske troškove. Raspitajte se kod Vašeg advokata da li jedan takav zahtev ima realne šanse. Vaš zahtev da dobijete određenog službenog branioca trebalo bi da se uzme u obzir. To znači: Vi možete, u principu, sami da odaberete Vašeg službenog branioca.

Ko su vaši protivnici: Policija i javni tužilac

Na početku procesa imate posla pre svega sa policijom i javnim tužilaštvom. Oni pronalaze dokaze: njihov motiv glasi, "Dovesti istinu na videlo". U stvari, trebalo bi da se policija i javni tužilac bave dokazima koji opterećuju ili rasterećuju kako bi se zadovoljila pretpostavka o nevinosti. Njihov princip rada je da sakupljaju podatke kada se nešto dogodi. Odatle sledi da možda niste nevinini. Zato je odbrana veoma važna: ona "ispravlja, koriguje " u Vašu korist, ona pokušava da Vam obezbedi pošten proces i pravdu. Pažnja: Ako na početku suđenja nijedan branilac

nije prisutan, trebalo bi obavezno da sami zabeležite imena policajaca, kao i tok razgovora.

Kako teče proces

Kad se proces otvori, onda započinje istraga od strane javnog tužioca i policije. Ako ste uhapšeni (istražni zatvor), onda odlučuje jedan sud, po pravilu posle četiri dana, o prinudnim merama (zatvorski sudija) o tome da li je po zakonu sprovedena odluka o pritvoru. Zahtevajte usmeno saslušanje pred tim sudom, ako Vas javni tužilac posle toga pita. Ako ste u istražnom zatvoru, onda možete u svakom trenutku da postavite zahtev za ukidanje pritvora : posavetujte se sa Vašim advokatom kada je to potrebno.

Istražni proces završava javni tužilac, u principu, na sledeći način :

- Istražni proces se prekida kada definitivno ne postoje činjenice za sumnju da je nešto loše učinjeno, ili kada prijavljeni zahtev nije krivični delikt. Zahtev za krivičnim postupkom se često povlači, kada uspete da se dogovorite sa strankom koja je pretrpela štetu.
- Kad se podnese prijava sudu.
- Kad javni tužilac donese krivičnu presudu, u slučaju priznanja krivice ili kad je slučaj dovoljno razjašnjen i kazna je ispod šest meseci zatvora, odnosno kada je novčana kazna približno iste vrednosti. Krivična presuda jeste odluka javnog tužioca u lakšim slučajevima. Protiv krivične presude možete da podnesete prigovor u roku od deset dana. Posle toga javni tužilac mora još jednom da proveri dokaze. Pazite: Ako neopravdano niste došli na saslušanje posle Vašeg prigovora, onda se smatra da ste povukli Vaš prigovor.

Gde bi trebalo naročito da se pazi : Dokazna sredstva i njihov značaj

Najvažnija dokazna sredstva su u mnogim slučajevima vaši iskazi kao okrivljenog lica, ali takođe iskazi drugih lica koja daju obaveštenja, iskazi svedoka. Otuda bi trebalo da uvek dobro i pažljivo pročitate protokoleV saslušanja. Čuvajte se sopstvenih protivurečnosti!

Drugi važni dokazni materijali: DNK tragovi, kompjutorske i telefonske analize, video zapisi, kućni pretresi, podaci iz Vaše banke, mišljenja stručnjaka. Niste dužni

da dajete policiji ili javnom tužilaštvu Vaše lične lozinke za naloge ili za kompjutere/mobilne telefone.

Zahvaljujući tehničkim pomoćnim sredstvima i analizom iskaza od strane sudova, laži se mogu lako otkriti. Zato često ima smisla da se potpuno prećuti pred sudom. Jer, jedna sasvim mala laž može da uzdrma celokupnu Vašu verodostojnost ("Ako neko jednom slaže, tome čovek više ne veruje, čak ni onda kad on govori istinu".)

Kakav je kraj jednog procesa: nažalost nije uvek Happy End

Na kraju sudskog procesa sud Vas proglašava ili slobodnim ili krivim: u svakom slučaju sud će doneti i objaviti presudu. Jedan poseban slučaj je skraćeni sudski proces ("Dogovor sa javnim tužiocem"): kod ovakvog vođenja procesa morali biste da budete zastupani sa advokatom. Posavetujte se sa Vašim braniocem da li je to tada neophodno.

Kad se sudski proces završi, a Vi budete osuđeni, ostaje Vam mogućnost da kao okrivljeno lice (takođe istu mogućnost ima javni tužilac kao i oštećena stranka) ponovo pokrenete Vaš proces dalje pred jednim višim sudom (sledeća viša instanca: viši sud, kantonalni sud). Posle toga stoji svim učesnicima otvoren put za Državni sud (Bundesgericht); pri čemu ovaj sud može da ispita Vaš predmet ne po svim pravnim aspektima, kao što rade kantonalni sudovi, već on obavlja kontrolu i donosi odluku samo po određenim tačno definisanim pitanjima.

O čemu se radi, i šta vama pretili: Kazne i zakonske mere

Kao kazna dolazi u obzir kazna zatvorom, novčana kazna, kao i novčano plaćanje. Sve ove kazne, osim novčanog plaćanja, mogu da se izreknu kao uslovne kazne, dakle može biti izrečena uslovna kazna. To znači: ako Vi unutar probnog vremena, od dve do pet godina, ne budete kažnjeni, nećete morati više da izdržavate kaznu. Manje saobraćajne novčane kazne neće Vas teretiti. Kazne zatvora preko tri godine moraće ipak uvek da se sagledaju, one od preko dve godine barem delimično.

Visina jedne novčane kazne određuje se s jedne strane prema tome kolika je krivica, a s druge strane prema primanjima i imovini; ona dolazi u obzir samo onda kad kazna zatvorom ne bi bila veća od pola godine. Društveni rad dolazi u obzir onda kada kazna zatvorom ne bi bila veća od šest meseci. Kod kraćih kazni zatvorom, pored toga, pod određenim uvetima postoji mogućnost za društveni rad, elektronski nadzor ili da osuđenik bude poluslobodan.

Pored kazni, sud takođe može da odredi mere, kao što su proterivanje iz zemlje ili mere medicinskog lečenja (terapije), ili zatvora pod prismotrom. Kazna zatvora pod prismotrom znači smeštanje u zatvor, u principu, na neodređeno vreme, ona dolazi u pitanje samo kod najtežih krivičnih prekršaja (teških delikata) i mora biti redovno proveravana. Terapijske, takozvane stacionarne mere koje služe za lečenje od droga ili psihičkih smetnji, mogu dugo da traju, što naravno ide na račun Vaše slobode.

Pored ovih stacionarnih terapijskih mera kod lakših slučajeva postoje ambulantne terapijske mere, pri kojima Vi možete da živite kod kuće. Za mlađe odrasle osobe postoje specijalne mere, pri kojima se očekuje sposobnost samostalne odgovornosti i sposobnost da osuđeni može da živi bez delikata. Pored toga, mogu da se takođe izreknu i neke druge mere, kao što su zabrana obavljanja poslova ili zabrana vožnja automobila. A strancima, kao posledica izricanja kazne, može da se zapreti još i izbacivanjem iz zemlje.

Za zločine i prestupe koje su učinjeni posle 1. oktobra 2016, kazneni sud će u većini slučajeva narediti proterivanje iz zemlje. Za prekršaje pre ovoga datuma, Služba za Migraciju na osnovu sudske presude odlučuje o mogućnosti proterivanja. Mi preporučujemo strancima da se u vezi odluke o proterivanju iz zemlje od strane suda ili u vezi odluke o proterivanju od strane Službe za Migraciju odmah obrate nekom advokatu koji se bavi pitanjima prava stranaca.

Ono što je najvažnije jeste : Da znate vaša prava

Sudska vlast ima veliki izbor mogućnosti da, ako dođe do procesa, postupa protiv Vas. Ukoliko Vi bolje poznajete mogućnosti, a takođe trikove i postupke Vaših protivnika, utoliko ćete moći bolje da se branite. Otuda važi : dobro se informišite. Potražite savet koji Vam je potreban. Isplati se!

Dobro je da se zna. Ovaj dokument je uputstvo koje Vas ukratko obaveštava o najvažnijem. Detaljnije informacije možete da nađete u našoj knjizi « Krivični proces – šta da se radi ? » . Ovu knjigu možete da naručite preko Internet-stranice (www.strafuntersuchung.ch), kod Ciriškog Advokatskog Kolektiva (Zürcher Anwaltskollektiv (www.anwaltskollektiv.ch)) ili u svakoj knjižari. Knjiga košta 25 švajcarskih franaka (CHF). Ova knjiga na 200 stranica veoma praktično objašnjava tok istražnog postupka. Mi Vam pokazujemo kako radi policija, šta radi sud, gde su granice sudske vlasti, a takođe koliko su dokazi važni i kako se određuju kazne. I što je najvažnije: Koja prava imate Vi i Vaša odbrana na sudu.

Ako Vam je potreban lični savet, preporučuje se, kao što je pomenuto, jedan polučasovni razgovor koji košta 70 CHF kod nas, Advokatski Kolektiv za pravna

pitanja (Rechtsauskunft Anwaltskollektiv), ulica Kernstrasse 8, 8004 Zürich, Tel. 044 241 24 33. Uobičajeno je da Vas savetujemo na nemačkom jeziku. Mnogi advokati mogu da Vas savetuju na engleskom i francuskom jeziku; neki takođe na italijanskom ili španskom jeziku. Ako govorite neki drugi jezik, koji nije jedan od ovih, onda povedite nekog sa sobom da Vam prevodi.

Na ovoj Internet-stranici (www.strafuntersuchung.ch) ćete, pored toga, naći listu svih sudskih branilaca članova Advokatskog Kolektiva za pravna pitanja (Rechtsauskunft Anwaltskollektiv). Pored toga, u skoro svakom Kantonu za krivična dela postoji lokalni sudski branilac u Picket službi (tj. uvek na raspolaganju). Adrese možete naći u dodatku naše knjige „Krivični postupak – šta da se radi?“ ili na Internetu. Tamo možete da nađete adrese sudskih branilaca sa kojima možete da stupite u kontakt.